

AkersDølen



Medlemsblad for Groruddalen Historielag



Fra Stabburstrappen	s 2	Vandring på Grorud	s 6
Hva skjer	s 3	Økernvandring	s 8
Lansering av Årbok 2010	s 4	«Heimstadvære»	s 9
Kulturminnedagen	s 5	Fattigfolk og fine fruer	s 10

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:
Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:
Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1-3

Kontortid:
Kontoret er åpent første
onsdag hver måned.
kl. 12.00 - 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924

AkersDølen redaksjon:
Kristian Skaane
Sigrun Opheim
Arvid A. Larsen

Styret:
Leder og ansv.red.:
Bjørn H. Syversen
Nestleder: Jan Arne Tangerud
Kasserer: Arvid A. Larsen
Sekretær: Sigrun Opheim
Styremedlemmer:
Guri E. Bramness
Anne Finhammer
Per Furuset
Kristian Skaane
Varamedlemmer:
Kjartan Eide
Karin Henden

Design/Trykk:
Gjerholm Design



GRORUDDALEN HISTORIELAG



Fra Stabburstrappen

Kjære medlemmer!

Groruddalen Historielag har vært gjennom en ganske aktiv høst og vinteren er på vei.

Vi har hatt mange aktiviteter, noen er gjengangere, andre er nye.

- Lokalhistorisk vandring på Økern.
- Elvevandringen lang Alnaelva og Tokerudbekken.
- Kulturminnedagen 2010 med åpent hus på Sveiva og Rommiskolen.

Et nytt prosjekt var Jan Arne Tangerud og Bjørn H. Syversen som samlet 10-åringer fra bydel Stovners grunnskoler i Kultursalen på Nedre Fossum gård i løpet av åtte dager for å undervise dem i lokalhistorie.

Vi har lansert to bøker denne høsten, en nyttegivelse av Vandring på Grorud og en ny Årbok. Begge bøkene kan kjøpes hos de lokale bokhandlere eller på stabburet på Nordtvet Gård.

Vi stiller også opp i år på Lions' julemesse i Grorud samfunnshus med bilder og årbøker.

Jeg vil igjen få minne medlemmene om Bjørn H. Syversens lokalhistoriske refleksjoner som står hver fredag på Akers Avis Groruddalens nest siste side. Her belyser vår leder steder og ting som har kulturhistorisk verdi, men som kanskje ikke direkte oppfattes på denne måten.

I 2011 blir historielaget 30 år og dette vil vi markere i løpet av året, nærmere info kommer i AkersDølen nr. 1 for 2011. Jeg ønsker alle våre medlemmer og andre lesere en riktig god jul og et godt nytt år.

Velkommen i 2011 til nye møter og vandringer med oss.

Oslo, november 2010.

Kristian Skaane
Styremedlem, redaktør og webmaster.

Forsidefoto: Hopping i Liabakken, bilde tatt i 1928.

Hva skjer?

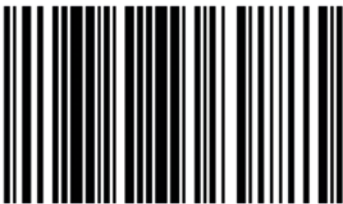
Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Helgen 27 - 28. november	Grorud Samfunnshus	Deltakelse på Lions Julemesse
<p>Det tas forbehold om endringer i programmet! Velkommen til våre arrangementer! Følg med på nettsiden www.grohi.no</p>		

“Lokalhistorie er spennende!”



GRASROTANDELEN ✖

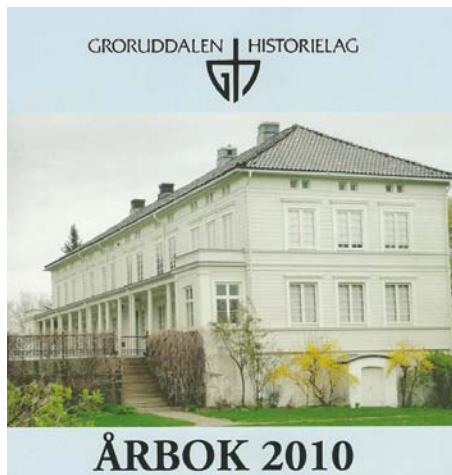
I 2009 fikk vi kr. 6.500,-. Blir du med i år?



Ta med denne strekkoden til din nærmeste
tippekiosk for å støtte Historielaget

Har du husket å betale kontingenten?

Nå er den her!



Årboka for 2010

Groruddalen Historielags 23. samling av lokalhistoriske artikler, ÅRBOK 2010 ble sluppet onsdag 27. oktober.

I lokalene til Deichmanske biblioteks filial på Stovner fikk en spent forsamling høre om Anne Fikkan sin årboksartikkel.

Temaet var om Fru Ragne til Økern. Etter det åpnet man for salg av årets ferse bok.

Samtidig med servering av "Nordtvetkringle" og kaffe gikk salget av årboka strykende.

Tradisjonen tro ble de bidragsyterne som var til stede, presentert og tildelt hvert sitt signerte eksemplar av årboka.



Noen av årbok 2010s bidragsytere.

ÅRBOK 2010 vil snart bli å finne i bokhandlene og hos Deichmanske biblioteks filialer i Groruddalen.

Historielaget vil også selge den direkte fra kontoret i stabburet på Nordtvet gård hver første onsdag hver måned fra kl. 12.00 - 14.00

Stoffutvalget er også i år, svært variert og med mange interessante bilder.

Prisen er, som for tidligere årbøker, kr. 120,-.



Kulturminnedagen 2010



Bjørn på toppen av trappen.

Søndag 12. september møtte 15 forventningsfulle deltakere opp på Gamle Rommen skole, for å høre på Bjørn Henry Syversen fortelle om "Nytt liv i gamle minner. Bjørn startet på trappa til den gamle skolestuen.

Han fortalte om den jobben som ble lagt ned av interessegruppen for å sette huset i stand.

Da de begynte på arbeidet var nemlig verdien av huset ca 10 kr. Men i årene etter restaureringen er huset blitt en kasteball mellom bydel Stovner og andre instanser og nå er det blitt så galt at det ikke en gang kan brukes til aktivitetslokale.

Det er nemlig feil med vannrørene i huset, så toalettene i nordenden er ubrukelige. Vi trakk deretter inn i klasserommet og ble her fortalt om skolesystemet i gamledager.

Bjørn gav også informasjon om husets virke og fortalte om de som har bodd der etter at skoledriften ble avsluttet.



Bjørn forteller med stor innlevelse...

Etter en liten samling ute på trappa med fotografering av Akers Avis Groruddalen gikk vi samlet over til Sveiva Landhandleri. Her fortalte Bjørn litt om historien til bygget og om den omfattende restaureringen som er gjort av Statens Vegvesen.

Etterpå fikk vi lov til å komme inn å beskue butikken som er gjenoppbygget.

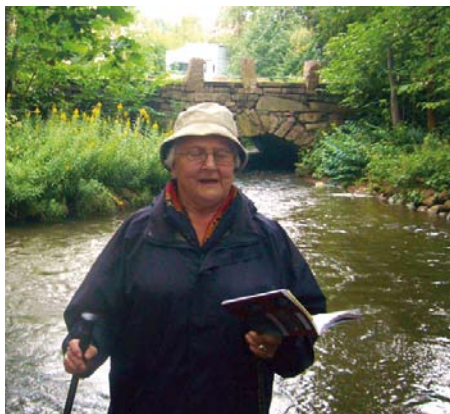
Her har det blitt plass til møterom og overnattingsplass for veifolk på besøk i hovedstaden.

I tillegg er den gamle disken og annet butikkinteriør tilbake på plass.

Ikke på sine opprinnelige plasser riktig nok. De som har handlet i butikken før vil derfor kanskje ikke kjenne seg helt igjen.

Men landhandleriutstilling har det blitt, og mange har bidratt med detaljer i hyllene.

Groruds reviderte er klar!



Guri E. Bramness ved Kalbakkbrua.

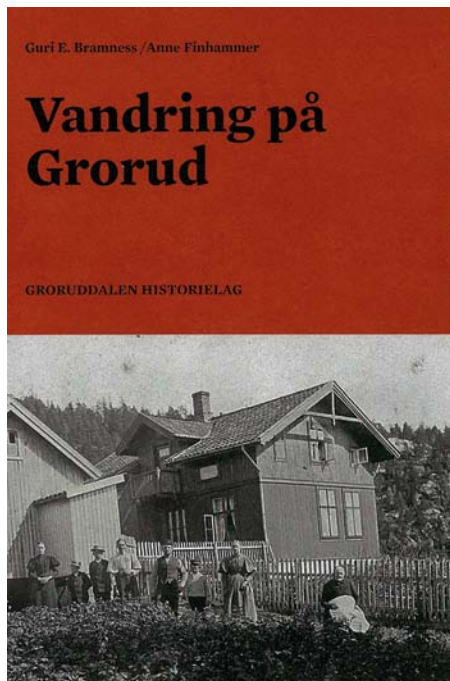
Den lenge savnede guideboken *Vandring på Grorud* er endelig tilbake.

Gjennomrevidert, med nytt utseende og flere nye bilder, ble den lansert søndag 29. august.

En interessert flokk møtte fram i historielagets kontor i stabburet på Nordtvet og fikk en orientering om den nye utgaven.

Førsteutgaven, som kom i 1995, var et samarbeidsprosjekt mellom Fortidsminneforeningen og Groruddalen Historielag. Denne gangen står historielaget alene bak utgivelsen, riktig nok med et velkomment økonomisk tilskudd fra Bydel Grorud.

Det er de to opprinnelige forfatterne, Guri E. Bramness og Anne Finhammer, som har gjennomført revisjonen av teksten. En del av fotografiene er nye og boken har dessuten fått nytt omslag. Lommeforma-



Omslaget på Vandring på Grorud

tet er beholdt med bare en liten justering. *Vandring på Grorud*, utgave 2, er en fin følgesvenn på turer i grorudområdet og den får fortsatt fint plass i jakkelommen.

Etter den korte orienteringen gikk salget av den nye boken strykende og de om lag 30 frammøtte, nesten alle med hver sin nyinnkjøpte guide, kunne bli med på en vandring under ledelse av forfatterne Guri og Anne.

Turen startet på gårdstunet på Nordtvet hvor guidene blant annet fortalte om det



Ut på tur, aldri sur...

flotte og meget spesielle klokketårnet med linnormer som pryder stabburstaket. Videre ble det orientert om Nordtvet skole og alle tre telefonsentralene i Kalbakkveien før vi stoppet ved Kalbakkbrua, steinhvelvkonstruksjonen fra ca. 1790. Vannføringen i Alna var ekstra stor denne søndagen, og man kunne godt forstå elvens betydning som kraftkilde for industrimaskiner mens ferden gikk langs elvebredden og over dammen ved Bleikevollen ned mot Grorudveien.

Anlegget ved Leirfossen og området ovenfor og nedenfor er ennå ikke ferdigstilt, men gruppen fikk likevel et inntrykk av hvordan det vil kunne arte seg når det engang blir fullført.

Vandringen med de to lokalkjente og kunnskapsrike guidene skulle ende på Hølaløkkka.

På vei dit ned fikk vi se en gråhegre som satt slik hegrer pleier, tilsynelatende urørlig men sikkert på vakt for å finne noe å spise, på kanten av den støpte plattingen i den store dammen. Da vi kom nærmere følte den seg nok forstyrret og tok til vingene.

En naturopplevelse som kanskje også kan bety at både vannet og miljøet ved Hølaløkkka har en viss kvalitet.

Selv om vi ikke kunne finne noe i boken om gråhegre på Hølaløkkka, må vi likevel si at vandringen var vellykket.

Lokalhistorisk vandring på Økern



Det gamle industriområdet etter STK har fått noen nye store bygninger på plass. (Foto: Arvid A. Larsen)

Økern har gjennom flere år vært gjenstand for store forandringer. Akkurat nå bærer området rundt Økern Senter preg av å være et gigantisk anleggsområde:

- T-banens holdeplass bygges fullstendig om.
- Statens Vegvesens entreprenører arbeider med ringveitunnelen mot Sinsen.
- Det gamle industriområdet etter STK har fått noen nye store bygninger på plass, og i en stor byggegrop på fabrikkområdet skal det reises en ny videregående skole. Bedriftens tidligere administrasjonsbygg ved Østre Aker vei har allerede i et par år hatt rollen som hotell.

I dette tilsynelatende kaos inviterte Gro Ruddalen Historielag til sin årlige lokalhistoriske økervandring. Møtestedet var ett av få punkter som har vært faste i noen tid; inngangen til postkontoret i Økern Senter. Dit fant en passelig stor gruppe interesserte veien torsdag 2. september for å bli med guidene Anne Fikkan og Bjørn H. Syversen på rusletur gjennom et landskap i sterk forandring.

Turen ble avsluttet i Johannesløkken hvor vertskapet, Per og Jostein, tok vel i mot og orienterte om hvordan de har satt i stand det eldste huset på Risløkka.

Takk for en fin kveldstur i flott høstvær!

Før i tiden het det "Heimstadlære"



Jan Arne lurer på om elevene vet hvordan steinalderfolkene boret hullet i skafhulløksa som er funnet på Rommensletta.

Groruddalen Historielag har i september gjennomført et undervisningsopplegg for 400 fjerdeklassinger i bydel Stovner.

I åtte dager, med start mandag 13. september, samlet historielagets leder og nestleder 10-åringene fra bydel Stovners grunnskoler i Kultursalen på Nedre Fossum gård for å undervise dem i lokalhistorie.

I samarbeid med bydelens kulturkonsulent Bjørn Holm hadde de utarbeidet et undervisningsopplegg med utgangspunkt i gjenstander fra Torbjørn Fossums lokalhistoriske samling.

Gjenstandene som ble brukt i undervisningen er samlet av Torbjørn Fossum gjennom et langt liv. Torbjørn var den siste bonden på Nedre Fossum og han ga hele samlingen til Groruddalen Historielag før han døde.

Til bruk i undervisningsopplegget ble det i hovedsak plukket ut gjenstander som var i bruk på en gård for å dyrke jorda og skaffe mat til dyr og mennesker.

Alle grunnskolene i bydelen, som har elever på fjerde trinn, ble invitert til å delta i opplegget. Samtlige takket ja, noe som betyr at til sammen om lag 400 elever fra Haugen, Høybråten, Rommen, Stig, Stovner og Vestli skoler i høst har gjennomgått en dobbelttime i grunnleggende lokalhistorie om bydel Stovner.

Jan Arne Tangerud og Bjørn H. Syversen tok i mot to grupper hver dag i de åtte dagene. Første gruppe startet klokka 10:00 og holdt på til 11:30. Gruppe to kom 12:00 og var ferdig klokka 13:30.

Historielaget har aldri tidligere gjort noe liknende, og det er også spesielt at samtlige fjerdeklassinger i én av bydelene har vært gjennom et slikt opplegg. Gjennomføringen gikk greit, i et lokale som var velegnet for formålet. Bortsett fra at to grupper tok feil av veien og først havnet på Øvre Fossum gård, møtte alle presis og elevene var gjennomgående både ivrige og interesserte.

Om fattigfolk og fine fruer i bydel Bjerke



Anne Fikkan i hagen på Linderud.

Anne Fikkan startet sin guiding inne på området til Aker universitetssykehus. I nordenden av sykehusområdet ligger de gamle bygningene til Tonsen gård og det gamle fattighuset. En interessert flokk tilhørere fikk høre om de elendige hygieniske forholdene og den utrolig magre matseddelen som ble fattiglemmene til del for om lag hundre år siden. Noen av bygningene har vært gjenstand for et visst vedlikehold. Én av dem er fredet; det burde hele gårdsanlegget vært! Det gamle fattighuset er et sørgelig skue i

dag. Forfallet er sterkt synlig, med takrenner ute av funksjon og vegger og vinduer som skriker etter maling og kitt.

Vandringen var lagt så langt som mulig unna trafikkstøyen fra Trondheimsveien. Vi svingte innom Refstad allé, som før 1955 var en del av riksvei 50. Under asfalten der ligger det opprinnelige gatesteindekket tilsynelatende intakt i wienermønster. Forsamlingen fikk høre om refstadgårdene.



Foran huset til Fiske-Inger.

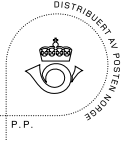
Vi fikk se den godt gjemte gårdsdammen, eller rettere sagt den delen som fortsatt eksisterer, før vi stanset ved den nordligste refstadvården. Den fikk i sin tid navnet Bjerke etter et digert tre som markerte delegrensen mot den sørligere beliggende Refstad.

Teglsteinshuset er antakelig bevart takket være at det ble en del av eiendommen til Det norske Travelskap. Siden 1928 har det vært travløp og totalisatorspill på Bjerkebanen. I Økernveien ble vi presentert for det godt bevarte huset til "Fiske-Inger" og høre den triste historien om Økernbråten gård før vi passerte den barnerike steinkjøeren Martin Borrebekkes hus og nonneklosteret på Lunden.

Rusleturen endte i den gamle barokkhagen på godset Linderud. Fra hagetrappen fikk vi blant annet høre historien om fru som var opphav til den berømte kakesorten Mor Monsen.

Fru Monsen selv fikk et trist endelikt. Historien om henne inneholder både bedrag, utroskap og overdreven bruk av alkohol. Det var med andre ord historier om sørgelige skjebner som ble fortalt i begge ender av den lokalhistoriske vandringen torsdag 19. august.

Takk for turen!



Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillings skjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt. Kryss av på nedenstående bestillings seddel og vi sender deg årbøkene i posten. Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

Pris per bok kr. 120,-. Årbok 1985 og 1987 kr. 100,-.
Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

- | | | | |
|--|---|-------------------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> Årbok 1985 | <input type="checkbox"/> Årbok 1995 | <input type="checkbox"/> Årbok 2002 | <input type="checkbox"/> Årbok 2009 |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1987 | <input type="checkbox"/> Årbok 1996 | <input type="checkbox"/> Årbok 2003 | <input type="checkbox"/> Årbok 2010 |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1989/90 | <input type="checkbox"/> Årbok 1997 (utsolgt) | <input type="checkbox"/> Årbok 2004 | |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1991 | <input type="checkbox"/> Årbok 1998 | <input type="checkbox"/> Årbok 2005 | |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1992 | <input type="checkbox"/> Årbok 1999 | <input type="checkbox"/> Årbok 2006 | |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1993 | <input type="checkbox"/> Årbok 2000 | <input type="checkbox"/> Årbok 2007 | |
| <input type="checkbox"/> Årbok 1994 | <input type="checkbox"/> Årbok 2001 | <input type="checkbox"/> Årbok 2008 | |

Jeg ønsker:

- Å bli medlem - kontingent kun kr 100,- per år
- Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
- "Vandring på Grorud" 2. utgave kr 100,-
- Groruddalen Kulturminneatlas kr 175,-
- En tysklandsfange forteller kr 100,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)